

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Milana Podhrázkého a Mgr. Davida Hipšera v právní věci žalobce: **T. V. C.**, zastoupeného Mgr. Petrem Křížákem, MBA, LL.M., advokátem se sídlem Purkyňova 6/787, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 12. 2014, čj. OAM-478/ZA-ZA04-HA08-2014, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 4. 2015, čj. 61 Az 1/2015 - 18,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalobce v řízení před Krajským soudem v Ostravě napadl žalobou rozhodnutí žalovaného označené v záhlaví tohoto rozsudku. Žalovaný tímto rozhodnutím žalobci neudělil mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

II.

[2] V žalobě brojil žalobce proti uvedenému rozhodnutí žalovaného s tím, že se ve Vietnamu nemá kam vrátit a z čeho žít. Nemá nikoho, kdo by mu mohl po návratu pomoci. S ohledem na věk a vysokou nezaměstnanost nemá možnost si ve Vietnamu najít práci, navíc zde neexistuje systém sociálního zabezpečení na stáří anebo sociální pomoci v nezaměstnanosti. V případě legalizace pobytu v ČR má možnost zaměstnání. Ve Vietnamu naopak nemá možnost zajistit si práci, bydlení a nemůže očekávat ani pomoc ze strany státu; je tak vážně ohroženo jeho zdraví a život. Uvedené důvody jsou dostatečné k udělení azylu dle § 14 zákona o azylu. Žalobce sice není invalidní, netrpí žádnou konkrétní závažnou nemocí, zákon však žádné konkrétní důvody pro udělení azylu podle citovaného ustanovení neurčuje.

[3] Krajský soud v Ostravě žalobu zamítl rozsudkem označeným v záhlaví tohoto rozhodnutí. Případem hodným zvláštního zřetele ve smyslu § 14 zákona o azylu není podle krajského soudu možno chápat žalobcem uváděné ekonomické důvody. Jde o problémy postihující veškeré obyvatelstvo země původu žalobce. Nadto krajský soud dodal, že otázku

legalizace pobytu cizinců na území ČR řeší zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, a jeho instituty nelze nahrazovat mezinárodní či doplňkovou ochranou. Uzavřel, že žalovaný nepochybil, pokud žalobci podle § 14 zákona o azylu tzv. humanitární azyl neudělil (rozsudek krajského soudu, stejně jako všechna dále citovaná rozhodnutí správních soudů, je dostupný na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě v podrobnostech odkazuje).

III.

[4] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce („stěžovatel“) kasační stížnost, a to z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně navrhl, aby Nejvyšší správní soud přiznal kasační stížnosti odkladný účinek.

[5] Stěžovatel považuje kasační stížnost za přijatelnou ve smyslu § 104a s. ř. s. Ve vztahu k přesahu vlastních zájmů stěžovatele upozornil na to, že žalovaným i krajským soudem učiněný odkaz na rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 5 Azs 37/2003 je nesprávný. Nelze bez dalšího hodnotit jako účelovou žádost o udělení azylu v situaci, kdy byl cizinec zadržen cizineckou policií. Azylové řízení je skutečně často zneužíváno, tento závěr však nesmí správní orgán konstatovat paušálně. Došlo tak k hrubému porušení zákona při výkladu hmotného a procesního práva. Pokud existují důvodné skutečnosti, které umožňují udělit azyl podle § 14 azylového zákona, nelze žádost o udělení mezinárodní ochrany považovat za účelovou.

[6] Napadený rozsudek krajského soudu a skutková podstata, z níž vycházel žalovaný, nemají oporu ve spisech nebo jsou s nimi v rozporu. Skutečnosti odůvodňující poskytování mezinárodní ochrany z humanitárních důvodů je třeba potřebo posuzovat individuálně. Žalovaný zcela opomenul posoudit rodinné a majetkové poměry stěžovatele. Stejně tak nesprávně vyhodnotil, že stěžovatel nemá ve Vietnamu rodinné zázemí. Rovněž pouhé konstatování, že se stěžovatel cítí být zdravý a že bylo přihlédnuto k jeho věku, je nedostatečné a nesprávné. Stěžovatel v roce 2006 podstoupil operaci žaludku a dle sdělení lékaře nemůže vykonávat namáhavé práce. Jeho věk je blízký důchodovému a ve Vietnamu by byl brzy odkázán na nefungující systém sociálního zabezpečení. Taktéž otázka, zda stěžovateli hrozí v případě návratu do Vietnamu nebezpečí mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení, byla v napadeném rozhodnutí vyřešena v rozporu se skutkovými zjištěními obsaženými ve spise. Návrat stěžovatele do Vietnamu bez prostředků a rodinného zázemí představuje intenzivní fyzické a psychické utrpení, které je nelidským či ponižujícím zacházením ve smyslu čl. 3 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv. Žalovaný nevzal v úvahu ani zázemí stěžovatele v ČR, který je schopen se zde samostatně žít.

[7] Rozhodnutí žalovaného je nezákonné ve smyslu § 78 odst. 1 s. ř. s., neboť žalovaný překročil meze a zneužil správní uvážení v neprospěch stěžovatele. Žalovaný musí při posuzování každého případu individuálně zkoumat, zda daný případ není hodným zvláštního zřetele. Žalovaný se však spokojil pouze s obecnými závěry. Pro své rozhodnutí rovněž vybíral pouze takové skutečnosti, které jsou v neprospěch stěžovatele. Žalovaný porušil zásadu zákonnosti (zneužil a překročil meze správního uvážení; nevyhodnotil, že stěžovateli hrozí nelidské či ponižující zacházení), zásady slyšení účastníků a služby veřejnosti (správní orgán má umožnit osobám uplatňovat jejich práva a oprávněné zájmy, což se v daném případě nestalo), zásadu materiální pravdy (nebyl zcela zjištěn skutkový stav, žalovaný i krajský soud opomenul posoudit individuální zdravotní, rodinné i majetkové poměry žadatele a jeho zázemí ve Vietnamu a v ČR) a zásadu rovnosti (žalovaný aplikoval obecné závěry na jednotlivý konkrétní případ).

IV.

[8] Žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti. Rozhodnutí žalovaného i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu se zákonem. Žalovaný neshledal existenci žádného důvodu pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Podložený argumenty i informacemi o zemi původu je též závěr o neudělení humanitárního azylu a doplňkové ochrany.

V.

[9] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval přípustností kasační stížnosti. Přípustnost kasační stížnosti je dána splněním zákonných procesních předpokladů, jimž jsou především včasné podání kasační stížnosti (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), řádné zastoupení (§ 105 odst. 2 s. ř. s.) či absence dalších zákonných důvodů nepřipustnosti (§ 104 s. ř. s.). V posuzované věci Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost přípustnou.

[10] Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud dále zabýval tzv. přijatelností kasační stížnosti ve smyslu § 104a s. ř. s., tedy otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, kasační stížnost by byla nepřijatelná.

[11] Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje neurčitý právní pojem, jehož výklad byl proveden judikaturou Nejvyššího správního soudu (srov. usnesení ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006 - 39). O přijatelnou kasační stížnost se může typicky jednat v následujících případech:

- 1) Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.
- 2) Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně.
- 3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon.
- 4) V napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad na hmotně-právní postavení stěžovatele (krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu, případně krajský soud hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva). Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné.

[12] Přijatelnost kasační stížnosti je třeba odlišovat nejen od její přípustnosti, ale i od její důvodnosti, která je otázkou věcného posouzení kasačních důvodů uváděných stěžovatelem (§ 103 odst. 1 s. ř. s.). Důvodnost kasační stížnosti přitom Nejvyšší správní soud posuzuje pouze v těch případech, kdy je kasační stížnost shledána jako přípustná a současně přijatelná.

[13] V zájmu stěžovatele tedy je v řízení o kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany, vedle splnění podmínek přípustnosti a uvedení důvodů kasační stížnosti ve smyslu § 103 odst. 1 s. ř. s., rovněž uvést, v čem spatřuje přesah svých vlastních zájmů, a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost projednat jako přijatelnou.

[14] Stěžovatel v projednávané věci ve vztahu k přijatelnosti kasační stížnosti uvádí, že krajský soud hrubě pochybil při výkladu hmotného a procesního práva. Z pouhého zjištění, že stěžovatel podal žádost o azyl až v situaci, kdy byl zadržen cizineckou policií a byl mu udělen výjezdní příkaz, dovodil účelovost žádosti k legalizaci pobytu na území ČR.

[15] S takto vymezenými důvody přijatelnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud neztotožnil. Především je třeba zdůraznit, že odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu není argumentačně postaveno na účelovosti žádosti stěžovatele o azyl. Jediná námitka vznesená stěžovatelem v žalobě se týkala naplnění důvodů pro udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu. Touto námitkou se také krajský soud v napadeném rozsudku odpovídajícím způsobem zabýval. Ve svém závěru sice napadený rozsudek obsahuje odkaz na rozhodnutí zdejšího soudu čj. 5 Azs 37/2003. Tento odkaz však krajský soud učinil nikoliv ve vztahu k posouzení žádosti stěžovatele jako účelové, ale soud tímto odkazem pouze doplnil závěrečnou poznámku týkající se vztahu právních institutů dle zákona o pobytu cizinců a institutů mezinárodní či doplňkové ochrany. Jen stěží tedy lze shledávat hrubé porušení výkladu hmotného (procesního) práva v tom, že krajský soud fakticky nad rámec nosných částí odůvodnění odkázal na výše označené rozhodnutí zdejšího soudu. Ostatně citované rozhodnutí na otázku posouzení účelovosti žádosti o azyl ani přímo nedopadá.

[16] Ve vztahu k samotnému naplnění důvodů pro udělení humanitárního azylu Nejvyšší správní soud poukazuje na svůj rozsudek ze dne 11. 3. 2004, čj. 2 Azs 8/2004 - 55, ve kterém uvedl, že „*smysl institutu humanitárního azylu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, spočívá v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto „nehumánní“ azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na případy, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.*“ V rozsudku ze dne 19. 5. 2004, čj. 5 Azs 60/2004 - 52, pak konstatoval, že „*[u]stanovení § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, je kombinací neurčitého právního pojmu a správního uvážení, kdy neurčitým právním pojmem je „případ zvláštního zřetele hodný“ a vlastní rozhodnutí správního orgánu vyjádřené slovy „lze udělit humanitární azyl“ představuje správní uvážení.*“ Nejvyšší správní soud tedy pouze posuzuje, zda je rozhodnutí Ministerstva vnitra ve věci humanitárního azylu logické, nediskriminační a není v rozporu se zákazem libovůle (viz rozsudek ze dne 11. 3. 2004, čj. 2 Azs 8/2004 - 55).

[17] V projednávané věci Nejvyšší správní soud ze žalobou napadeného rozhodnutí ověřil, že žalovaný se otázkou naplnění důvodů pro udělení humanitárního azylu (byť stručně) zabýval (str. 5 odůvodnění rozhodnutí žalovaného). Na základě racionálních a srozumitelných úvah dospěl k závěru, že u stěžovatele nejsou naplněny důvody zvláštního zřetele hodné pro to, aby mu byl humanitární azyl udělen. Jak současně dodal, stěžovatel v azylovém řízení ani nehovořil o skutečnostech, které by mohl žalovaný vzít v této souvislosti v potaz. S uvedeným rozsah a podrobnost úvah žalovaného zcela logicky koresponduje. Tyto závěry pak odpovídajícím způsobem přezkoumal a potvrdil i krajský soud (viz str. 4 napadeného rozsudku). Lze dodat, že již v rozsudku ze dne 27. 8. 2003, čj. 5 Azs 3/2003 - 54, Nejvyšší správní soud dovodil, že obtíže žadatele ohledně obživy či možností seberealizace nelze bez přistoupení dalších okolností hodných zvláštního zřetele vnímat jinak, nežli jako důvody ekonomické, nepostačující k udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Udělení humanitárního azylu by bylo možno přisvědčit, jak vyložil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. 3. 2010, čj. 6 Azs 55/2009 - 71, „*např. osobám zvláště těžce postiženým nebo nemocným, osobám přicházejícím z oblastí postižených humanitární katastrofou způsobenou lidskými či přírodními faktory.*“ Takové mimořádné důvody (okolnosti hodné zvláštního zřetele) však v případě stěžovatele dány nejsou a stěžovatel je ostatně ani netvrdil.

VI.

[18] Nejvyšší správní soud tedy neshledal žádný důvod pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání, neboť kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Kasační stížnost proto odmítl jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[19] O návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti Nejvyšší správní soud nerozhodoval, neboť podání kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu o žalobě proti rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany svědčí odkladný účinek přímo ze zákona (§ 32 odst. 5 zákona o azylu).

[20] Výrok o nákladech řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 3 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 21. července 2015

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu